

Маслій Н.Д.

кандидат економічних наук, доцент

Дашенко С.В.

студентка курсу 2 ск,

*Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
спеціальності “Фінанси, банківська справа та страхування”*

АНАЛІЗ МІЖНАРОДНИХ ПРОГРАМ СПРИЯННЯ РОЗВИТКУ ВИСОКОТЕХНОЛОГІЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Протягом останніх двадцяти років прогнозування високотехнологічного розвитку підприємств (ПВРП) стало обов'язковим інструментом для всіх розвинених країн світу і найавторитетніших міжнародних організацій (Європейського Союзу (ЄС), підрозділу Організації об'єднаних націй з технологічного розвитку (UNIDO) та ін.) при вирішенні проблем короткострокового і довгострокового планування і прийнятті стратегічних рішень щодо індустріального та економічного розвитку як окремих країн, так і деяких регіонів світу. За даними UNIDO, головного координатора цих робіт, національні програми по ПВРП сьогодні започатковані більш ніж у 40 країнах світу з групи розвинених і, які стали на шлях інтенсивного розвитку. На особливу увагу заслуговують так звані регіональні програми з ПВТР, які спрямовані на вирішення глобальних міжнародних проблем, актуальних для окремих регіонів світу, за участю груп країн, що відносять до цих регіонів

Проаналізуємо найбільш характерні програми ПВРП, що відносяться:

- а) до регіональних програм (на прикладі програми Європейського Союзу);
- б) до програм ПВРП Старого Світу (на прикладі Великобританії);
- в) до програм ПВРП постсоціалістичних країн (на прикладі Угорщини).

1. Регіональна програма Європейського Союзу “Європа-2020”. Її мета – побудувати стратегію розвитку Європи на початку нового століття в умовах жорсткої конкуренції з іншими регіонами світу (Північноамериканським, Далекосхідним та ін.) і наростання процесів світової економічної глобалізації та інтеграції. Головна ідея цієї програми – розширення Європи на схід і північ, від чого залежить її майбутнє і особливо її конкурентоспроможність в глобальному вимірі.

Після поповнення Європейського Союзу новими членами Європа стала одним із найбільших у світі спільних ринків з більш ніж 550-мільйонним населенням і найбільш потужним, практично півмільярдним середнім класом, який забезпечить дуже високу купівельну спроможність регіону. При цьому інтегральний характер зв'язків Європейського Союзу і конкурентоспроможність всього континенту залежать від стабільності нових членів. Тому Східна і Північна Європа повинні стати безпечними, стабільними і високорозвиненими регіонами, що є основною умовою програми “Європа-2020”. З урахуванням складності та суперечливості явищ на шляху перетворення Старого Світу в оновлений, найпотужніший континент планети, програма “Європа-2020” ґрунтується на сукупності так званих макросценаріїв, розроблених із застосуванням методології ПВРП. Головні з них:

– сценарій “Тріумфальний ринок”, що базується на американській моделі технологічних інновацій і організації виробництва. Ця модель передбачає швидкий економічний розвиток, але й меншою мірою зорієнтована на традиційний для Європи високий рівень соціального захисту населення;

– сценарій “Розмежована відповідальність” ґрунтується на ідеї поступового розширення ЄС, яке має супроводжуватися розвитком економічних і суспільних

відносин між країнами-сусідами, створенням пан'європейської системи безпеки і соціальних гарантій та покладанням на нових членів європейського простору повної відповідальності за дотримання його стандартів;

– сценарій “Турбулентне сусідство”. На відміну від перших двох, має досить песимістичний характер. Його суть зводиться до “захисту” та відмежування країн – членів ЄС від східних сусідів (на жаль, до них поки що відноситься й Україна), де, за оцінками авторів сценарію, тривають процеси нестабільності, високої корупції, наявності проблеми, пов'язані з організованою злочинністю, тероризмом та еміграцією. Рекомендації, що випливають з цього сценарію; зводяться до запровадження жорстких візових режимів на східних кордонах ЄС, посилення митних вимог, застосування селективності до гуманітарних стосунків.

Ці та інші сценарії, які покладені в основу програми “Європа-2020”, мають застосовуватися комбіновано і системно, з огляду на політичну доцільність і практичну реалістичність розвитку нашого континенту. Але їх перелік і зміст вказують на те, що оновлення Європи – складний, суперечливий і тривалий процес, що вимагає розробки ефективної та безпомилкової стратегії з урахуванням усіх реалій, небезпек і викликів сучасного світу [1].

2. Програма ПВРП Великобританії. Заснована в 1993 р. з бюджетом приблизно в 1 мільйон фунтів стерлінгів. Її завданнями були: підвищення конкурентоспроможності Великобританії на світових ринках, поліпшення партнерських відношень між промисловістю, наукою і урядом, визначення перспективних технологій на найближчі 10–20 років та концентрація уваги дослідників на можливостях ринку технологій і, як наслідок, підвищення ефективності використання наукової бази.

Виконання програми було доручено відділу науки і технологій при уряді Великобританії у співпраці з іншими урядовими департаментами. Програма складалася з трьох основних етапів. Протягом першого була проведена серія семінарів для роз'яснення представникам промисловості, наукової громадськості та державних службовців, що таке ПВРП, чому ця методологія важлива для ефективного розвитку економіки. Протягом цього етапу робочі групи експертів вивчили стан справ у своїх секторах із застосуванням методів якісного аналізу. В результаті було згруповано шість науково-технологічних програм:

- 1) прогресивні телекомунікаційні та інформаційні технології, системний аналіз;
- 2) здоров'я людини, генетика, біоінформатика та біотехнології;
- 3) нові матеріали, їх синтез і опрацювання (зокрема, каталіз, хімічний і біологічний синтез);
- 4) інженерія менеджменту і бізнесу, технології безпеки бізнесу і захист конфіденційної інформації;
- 5) екологічно чисті технології і аналіз життєвого циклу продуктів і виробництв;
- 6) тенденції соціального розвитку та впливу на суспільні процеси нових технологій, демографічні зміни, соціальний захист населення.

Третій етап програми отримав назву “постпередбачення” і стосувався особливостей її практичного застосування. Він зводився до п'яти складових:

- 1) формування нових пріоритетів у сфері наукових досліджень та індустріального розвитку на державному рівні (в міністерствах, дослідницьких радах і радах з вищої освіти);
- 2) вплив ПВРП на стратегію приватних компаній у сфері досліджень і розвитку;
- 3) поліпшення зв'язків і співпраці промисловості та науки;
- 4) вплив ПВРП на державну політику в питаннях регулювання індустріального розвитку;

5) аналіз результатів виконання програми ПВРП і обліку їх для майбутнього розвитку економіки і промисловості Великобританії [2].

3. Національна програма ПВРП Угорщини. Віддаючи належне відповідальності перед європейською спільнотою, яка покладалася на Угорщину як одну з перших країн–кандидатів на вступ до ЄС, її уряд почав здійснювати національну програму по ПВРП ще в 1997 р. У цей період спад угорської економіки змінився економічним зростанням, що дало змогу цій країні перейти до вирішення середньострокових і довгострокових завдань розвитку.

Угорська програма ПВРП була створена з метою вироблення стратегії підвищення конкурентоспроможності національного сектору економіки на міжнародній арені і поліпшення якості життя її громадян. Розроблялася програма з використанням досвіду Великобританії і Німеччини в сфері ПВТР.

Програму фінансував уряд Угорщини, але стратегічні рішення формували робочі групи незалежних експертів. Це були провідні працівники промисловості, вчені та державні службовці. У підборі експертів – представників промисловості і науки – перевага віддавалася кандидатам, які мають тісні зв'язки з бізнесом. В результаті були розроблені і затверджені парламентом програми середньострокового розвитку країни, виходячи зі стратегічної мети – входу Угорщини до ЄС.

Таким чином, аналіз європейського досвіду впровадження міжнародних програм сприяння розвитку високотехнологічних підприємств дає можливість враховуючи соціально-економічні, науково-технологічні та політико-правові особливості України, досягти намічених цілей у реалізації стратегії високотехнологічного розвитку підприємств в умовах євроінтеграції України.

Література:

1. Захарченко Н.В. Регулювання високотехнологічного ресурсу в інноваційному розвитку економіки України/ Н.В. Захарченко // Технологічний аудит і резерви виробництва : науковий журнал. – 2015. – № 3/5 (23). – С. 67-71.
2. Мусина Л.А. Механізми державного управління науково-технологічною сферою (світовий та вітчизняний досвід) : монографія /Л.А. Мусина, Т.К. Кваша, Н.В. Березняк, та ін. – К.: УкрІНТЕІ, 2009. – 216 с.

